

MATO BATOROVIĆ
Muzej grada Iloka

JUBILEJ ILOČKOG MUZEJA

Dolazeći iz daljine već se primjeđuje toranj iločke crkve nad Dunavom, koji sa starim gradom čini jednu cjelinu. Ilok koji se spominje u doba Rimljana pod imenom CUCCIUM, u Srednjem vijeku vojvodski, a kasnije kraljevski grad, dok Turci u njemu smještaju sjedište pašinskog sandžaka, danas je pun svjedoka svoje slavne prošlosti. Uprave zato davno se ovdje rodila želja oko stvaranja muzeja, postojale su privatne zbirke arheologije, numizmatike, knezovi Odescalchi imali su u dvorcu i muzej, ali grad nije imao svoju zbirku. Prije rata se to nije uspjelo ostvariti, iako se već pred sam rat o tome radilo.

Poslije rata otvarani su muzeji u mnogim mjestima, tako su i Iločani opet pokrenuli akciju oko toga, jer mnogi spomenici su vapili za mjestom gdje će biti sačuvani. Toga teškog i možemo reći nezahvalnog posla prihvatio se Iločanin prof. JOSIP MEŠTROVIĆ, te je uz mnogo truda i napora, te pomoći Iločana i općine, kao i stručnih lica, kao dr. Bauera i Ante Brlića uspio otvoriti muzej u staroj kuriji baruna Brnjakovića. Muzej je otvoren krajem studenog 1952. u svega dvije prostorije. Tu su građani donosili sve što su mislili da će prikazati važnost mjesa kroz povijest. Napornim radom i svojim vezama prof. Meštrović uspijeva dobiti i dio slika iz vlasništva Odescalchi, a dobio je i mnogo likovnih djela od svojih bivših kolega profesora - slikara, kao i učenika. On je odmah uz muzej započeo stvarati i Galeriju umjetnina, koja danas broji oko 300 likovnih djela. Muzej se dobro razvijao tako da je s vremenom bila malena kurija Brnjaković za mnoge eksponate, ali onda 1965. poslije povlačenja 80. godišnjeg prof. Meštrovića u zaslужeni mir, kao da je i stara kurija popustila. Zbog nestabilnosti terena popucaše zidovi i muzej je morao tražiti privremeno smještaj. Gostoprимstvo mu pruža: Osnovna škola, samostan i Dvorac.

Godine 1968. Narodno sveučilište pristupa obnovi dvorca, u kojem je do tada bila tvornica namještaja "Zvijezda". Obnova je tekla brzo, a ujedno je odmah postavljan i muzej u najmodernijem pristupu muzeologiji. Tako postavljen muzej otvoren je 4. prosinca 1969. godine na dan oslobođenja grada Iloka.

Postav muzeja obuhvaća - arheologiju - sa prikazom razvoja života i tragova ljudi ođ pred povijesnog razdoblja, preko kamenog, bakrenog, brončanog, željezogh doba do kraja rimskih rimske vladavine. Na suvremen način, crtežima, grafikonima, legendama, eksponatima dobiva se vrlo dobar uvid kroz sve epohe. Dalje je Srednji vijek od dolaska Avara i Slavena, preko vojvodskih obitelji Kont i Iločkih, važnosti tvrdave do bosanskog kralja Nikole i njegova sina Lovre, kojega često spominje Zagorka u "Gordani". Taj period završava Statutom grada Iloka iz 1525. U slijedećem prostoru pratimo vladavinu Turaka u ovom kraju sve do oslobođenja Iloka 1688.g. U Iloku su sačuvana dva originalna turska spomenika - turbe - grob i - hamam - kupalište s arabeskama. Iločki postav turskog razdoblja je najstUDIOZNIJI u našim krajevima i na njemu je iz muzeologije magistrirao Vlado Horvat iz Vukovara. - Ovdje je povijest iločkog kraja u muzeju prekinuta i odlazi se u NOB.

Postav zbirke NOB je također suvremeno koncipiran. Dobiva se savršeni pregled stanja pred rat i cijeli tok rata do oslobođenja. Postav obuhvaća područje nekadašnjeg iločkog kotara, a tao je upravo dobar dio Srijemskog fronta. Opet fotografijama, letcima, eksponatima i drugim materijalima postav ima svoj život. Na kraju je vitrina s predmetima iz grobova boraca Crvene armije koji su na ovom području poginuli a sahranjeni su u spomen kosturnicu u Iloku. Tu ih leži 1044. i svake godine dolaze mnoge delegacije iz SSSR-a da posjete njihov grob.

Galerija umjetnina je prikaz zbirke koju posjedujemo. Naime prostor je malen za sva djela, pa je u jednom dijelu zbirka slika iz dvora Odescalchi - stari majstori, a u drugom djela novijih i suvremenih umjetnika. Galerija se svake godine obnavlja novim djelima jer u tu svrhu postoji svake godine "Kolonija likovnih umjetnika" u Iloku. U daljem prostoru su kiparska djela koja zastupaju stare biste Odescalchi, djela Ivana Meštrovića, V.Radauša, S.Brlošića i dr. Od slikara valja spomenuti: Renoara, Vladu i Ljerku Filakovac, ^{M. Detonić}, J. Renarića, P.Gola, V.Džanka, Ivu i Stjepana Čamagajevca, Albinu i Tunju Jakić, Catu Dujšin Ribar, i dr. ^{Prcu, J. Brijel, Đ. Marakić i dr.}

Uz proslavu dvadesetpetog godina postojanja postavljena je etnografska zbirka. Ova zbirka obuhvaća život hrvatskog i slovačkog življa, preradu lana, konoplje i vune, lončarstva, košaraštva, ribarstva i glavne privredne grane Iloka vinogradarstva. To su također postavi koji mogu služiti za uzor postavljanja takvih zbirki

u provincijskim muzejima. Tu su zastupljeni sami etnografski eksponati, zatim zanatsko umjetnički, likovni, a sve je obuhvaćeno u jednu cjelinu.

Iločki muzej posjećuju mnogi posjetioci iz zemlje i inozemstva. Dodite i Vi, zaista imate što vidjeti - muzej koji je uklopljen u stari grad, a stari grad stvara cjelinu sa prirodom oko sebe, dok ispod njega ~~vijuga~~ teče Dunav - taj tisućljetni svjedok iločke slavne prošlosti i vjerni promatarač današnjosti.

Ilok, 1. veljače 1978. godine